

ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Ειδικό Θέμα:
Συνεργασίες

Ούριος άνεμος για την ενίσχυση των συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων

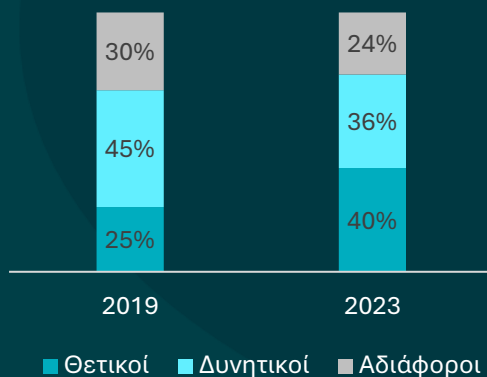
Ενισχύεται η κουλτούρα συνεργασίας στις ΜμΕ...

... αναγνωρίζοντας κομβικό ρόλο στις θεσμικές μεταρρυθμίσεις...

... με τη συγκυρία να ευνοεί την υλοποίησή τους

Διάθεση για συνεργασίες
% τομέα ΜμΕ

10% των ΜμΕ είχε κάποια συνεργασία την τελευταία πενταετία

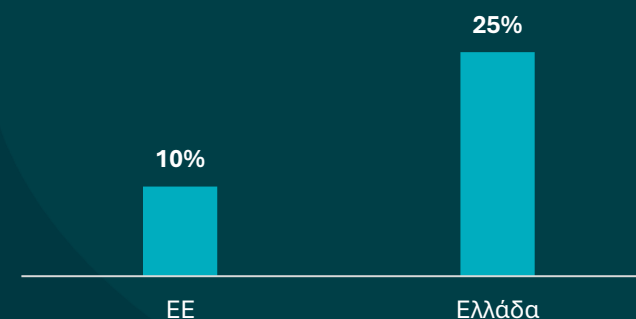

Κίνητρα για συνεργασίες
% δυνητικά θετικών ΜμΕ

58% ζητούν μεταρρυθμίσεις

Δράσεις βελτίωσης επιχειρηματικού περιβάλλοντος στο Ταμείο Ανάκαμψης
(% συνόλου μεταρρυθμίσεων του Ταμείου Ανάκαμψης)

ΣΥΝΟΨΗ

- Σε μία περίοδο που η ελληνική οικονομία ξεχωρίζει με υψηλές ταχύτητες συγκριτικά με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, θετικά πιστώνεται η παράλληλη **επιτάχυνση σε όρους εξαγωγών και συγχωνεύσεων** (η μόνη ευρωπαϊκή χώρα με αύξηση αριθμού συμφωνιών μετά την πανδημία). Καθώς η μεγέθυνση των επιχειρήσεων είναι βασικό ζητούμενο για την ανταγωνιστικότητα της χώρας μας (με τον υψηλό κατακερματισμό του επιχειρηματικού τομέα), η Διεύθυνση Οικονομικής Ανάλυσης της ΕΤΕ αξιοποίησε έρευνα πεδίου σε 800 ΜμΕ προκειμένου να ιχνηλατήσει αν υπάρχει **ευρύτερη διάχυση της κουλτούρας συνεργασίας στο ελληνικό επιχειρείν** και να αναγνωρίσει ποιες παράμετροι την ενεργοποιούν.
- Τα αποτελέσματα της έρευνας συνηγορούν σε μια αυξημένη διάθεση για συνεργασία σε όλο το φάσμα του επιχειρηματικού τομέα (ανεξαρτήτως μεγέθους, κλάδου και περιοχής). Συγκεκριμένα, **το ποσοστό των θετικά διακείμενων προς τις συνεργασίες ΜμΕ βαίνει ανοδικό την τελευταία πενταετία**, φθάνοντας το 40% του τομέα (έναντι 25% για το 2019). Εξαιρετικά ενθαρρυντικό είναι το γεγονός ότι η συντριπτική πλειοψηφία των ΜμΕ δηλώνει ότι επιδιώκει **συνεργασίες για στρατηγικούς λόγους** (όπως επίτευξη οικονομιών κλίμακας, δικτύωση στο εξωτερικό ή πρόσβαση σε τεχνολογία) και σχεδόν το ¼ του τομέα εμφανίζεται διατεθειμένο να παραχωρήσει πλειοψηφικό έλεγχο.
- Κοιτάζοντας μπροστά, το στοίχημα έγκειται (i) στην ενεργοποίηση των θετικών σε συνεργασία να κάνουν το βήμα (καθώς μόλις 10% έχει προχωρήσει σε συνεργασίες, ενώ 40% δηλώνουν θετικοί) και (ii) στην ενθάρρυνση των δυνητικά θετικών (36% του τομέα) να πειστούν για τα οφέλη των συνεργασιών. Ως προς αυτή την κατεύθυνση, η ανάλυσή μας προσφέρει χρήσιμα συμπεράσματα, καθώς το 58% των δυνητικά θετικών ΜμΕ ζητά **βελτίωση του φορολογικού και θεσμικού περιβάλλοντος** προκειμένου να γίνει θετικό σε συνεργασία. Συνεπώς, η πλειοψηφία του τομέα είναι δεκτική στις σχετικές παρεμβάσεις που προωθούνται (π.χ. διεύρυνση φορολογικών κινήτρων, ρύθμιση διακρατικών συνεργασιών), με μόνο το 42% να εμφανίζει δομικό ζήτημα κουλτούρας (καθώς δηλώνει απρόθυμο να παραχωρήσει έστω μερικό έλεγχο της επιχείρησης).
- Πέραν των παρεμβάσεων που οι ίδιες οι ΜμΕ επιθυμούν, η μετουσίωση της διάθεσης για συνεργασίες σε συμφωνίες προαπαιτεί βελτίωση της χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης και κουλτούρας των ΜμΕ, κυρίως στους ακόλουθους τομείς:
 - ✓ Της **λογιστικής διαφάνειας**, για να διευκολυνθεί η αποτίμηση των επιχειρήσεων και να καλλιεργηθεί κλίμα εμπιστοσύνης (σημειώνουμε ότι ευεργετικά σε αυτό θα λειτουργούσε η περαιτέρω ανάπτυξη της εναλλακτικής αγοράς του Χρηματιστηρίου Αθηνών).
 - ✓ Της **επιχειρηματικής κουλτούρας** που θα ενισχύσει την αναζήτηση ευκαιριών (όπως η ενημέρωση για τα οφέλη συνεργασίας και το εύρος των εναλλακτικών π.χ. clusters).
- Η **τρέχουσα συγκυρία αποτελεί ευκαιρία υλοποίησης** των απαραίτητων μεταρρυθμίσεων, καθώς (i) το μεγαλύτερο μέρος της “μεταπανδημικής φόρας” στην ενίσχυση της συνεργατικής κουλτούρας παραμένει ενεργό και (ii) κίνητρα εταιρικών μετασχηματισμών (και εν γένει δράσεις βελτίωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος) περιλαμβάνονται στις δράσεις του Ταμείου Ανάκαμψης. Τα οφέλη από την αναβάθμιση της κουλτούρας συνεργασιών μεταξύ των ΜμΕ αναμένεται να είναι ευρεία, καθώς αυτή παρουσιάζει υψηλό βαθμό συσχέτισης με πτυχές της υγιούς επιχειρηματικότητας όπως η καινοτομία και η εξωστρέφεια και επομένως θα θέσει τα θεμέλια ενός ενάρετου κύκλου ανάπτυξης για τον τομέα των ΜμΕ.

Δραστηριότητα συγχωνεύσεων και εξαγορών

Διευρύνεται το ελληνικό αποτύπωμα στην ευρωπαϊκή αγορά εξαγορών και συγχωνεύσεων

Οι υψηλές ταχύτητες με τις οποίες κινείται η ελληνική οικονομία μετά την πανδημία (μέση ετήσια μεταβολή ΑΕΠ της τάξης του 5% στο διάστημα 2021-2023, έναντι 3% ετησίως στην Ευρώπη) συνοδεύονται από υψηλή κινητικότητα σε όρους συγχωνεύσεων και εξαγορών. Συγκεκριμένα, η Ελλάδα ξεχωρίζει μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών* ως η μόνη με ανοδικό αριθμό σχετικών συμφωνιών στο διάστημα 2019-2023 (μέση ετήσια μεταβολή της τάξης του 22%, έναντι -7% κατά μέσο όρο στην Ευρώπη). Υπό αυτές τις συνθήκες, το ελληνικό μερίδιο στις ευρωπαϊκές συγχωνεύσεις και εξαγορές αυξήθηκε τόσο σε όρους αριθμού συμφωνιών (0,84% το 2023, από 0,37% στο διάστημα 2019-2022) όσο και σε όρους αξίας συναλλαγών (0,48%, από 0,30% αντίστοιχα).

Επιπλέον, υπάρχουν ενδείξεις ότι σε αυτή την τάση αυξημένης δραστηριότητας εξαγορών συμμετέχουν σε εντονότερο βαθμό επιχειρήσεις μικρότερου μεγέθους. Ενδεικτικά, σε μία περίοδο αυξημένων αποτιμήσεων και πληθωρισμού, η μέση αξία συναλλαγών (αξία επιχείρησης-στόχου) εμφανίζεται μειωμένη (€90 εκατ. κατά μέσο όρο στο διάστημα 2019-2023 έναντι €140 εκατ. στο διάστημα 2008-2018). Παράλληλα, αυξημένες είναι οι συμφωνίες εξαγοράς («έξοδοι») start-up επιχειρήσεων στην Ελλάδα την τελευταία τριετία (14 ετησίως, έναντι 9 το 2019).

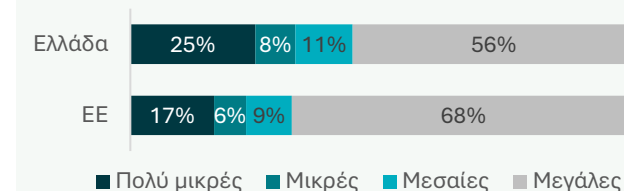
Δεδομένης της αυξημένης κινητικότητας σε εξαγορές, είναι σημαντικό να διερευνηθεί κατά πόσο αυτή αντικατοπτρίζει μία ευρύτερη ενίσχυση της κουλτούρας συνεργασίας μεταξύ των ελληνικών ΜμΕ. Μια τέτοια τάση είναι υψηλής αξίας και κρισιμότητας, καθώς αποτελεί διέξοδο μεγέθυνσης και συνεπώς ανταγωνιστικότητας για τις ελληνικές ΜμΕ οι οποίες αποτελούν σχεδόν 1/2 του εταιρικού τομέα (44%, έναντι 32% στην Ευρώπη) ενώ χαρακτηρίζονται και από σχετικά μικρό μέσο μέγεθος έναντι ευρωπαϊών ανταγωνιστών (55% των αντίστοιχων ευρωπαϊκών σε όρους κύκλου εργασιών). Σε αυτό το πλαίσιο, η Διεύθυνση Οικονομικής Ανάλυσης της Εθνικής Τράπεζας αξιοποίησε την τακτική έρευνα πεδίου της σε 800 ΜμΕ προκειμένου να καταγράψει τη διαχρονική στάση του τομέα απέναντι στη δημιουργία συνεργασιών, όσο και τα πιθανά οφέλη που αυτές έχουν για όσες επιχειρήσεις προχωρούν σε τέτοιου είδους στρατηγικές συμφωνίες.

*Για τις χώρες για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα (βλ. γράφημα).

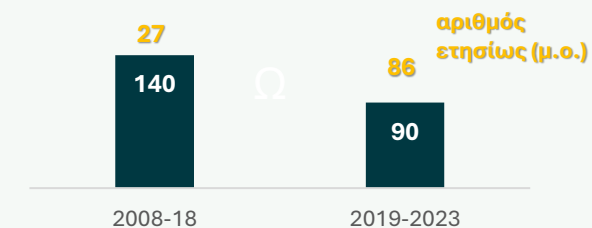
Διάρθρωση κύκλου εργασιών εταιρικού τομέα

(% συμμετοχής στο συνολικό κύκλο εργασιών, 2022)

Μέση αξία εξαγορών και συγχωνεύσεων*

(εκ. €)

*Για τις συμφωνίες για τις οποίες έχει ανακοινωθεί αντίτιμο
Πηγές: PwC, IMAA, Εκτιμήσεις ΕΤΕ

Η στάση των ελληνικών ΜμΕ απέναντι στη συνεργασία

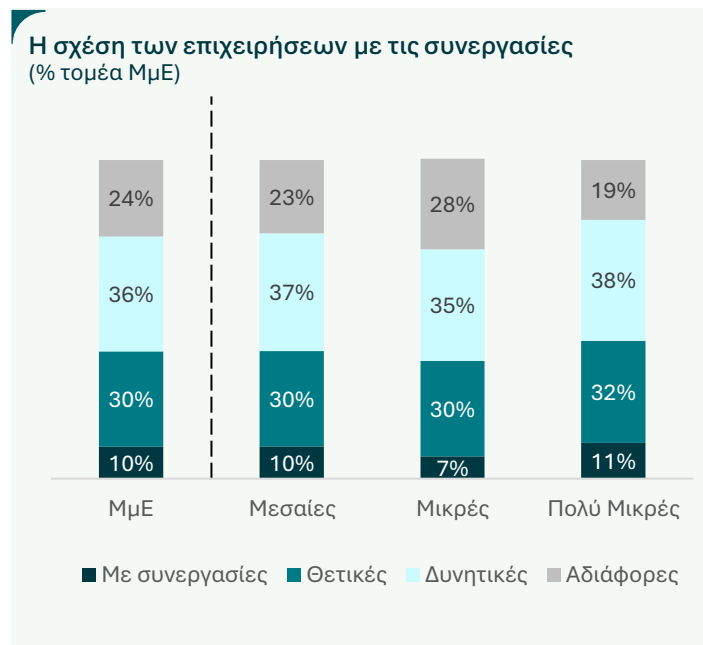
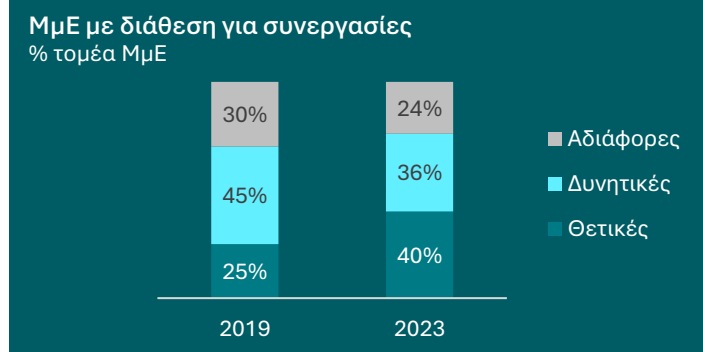
Ενισχυμένη είναι η κουλτούρα συνεργασίας μεταξύ των ΜμΕ, εκπέμποντας ωστόσο «προειδοποιητικό σήμα» για απώλεια δυναμικής

Ξεκινώντας από τη στάση των ΜμΕ απέναντι στις συνεργασίες, η έρευνά μας επιβεβαιώνει την ενισχυμένη διάθεση για σχετικές στρατηγικές την τελευταία πενταετία. Ειδικότερα, το 40% του τομέα δηλώνει θετική διάθεση για συνεργασίες (έναντι 25% του τομέα το 2019), ενώ άλλο ένα 36% του τομέα δηλώνει «υπό προϋποθέσεις» θετικό (με μόλις το ¼ του τομέα να δηλώνει πρακτικά αδιάφορο).

Ωστόσο, η άνω βελτίωση στη διαχρονική στάση του τομέα προς τις συνεργασίες συνυπάρχει με ορισμένα ευρήματα που προβληματίζουν:

- Πρώτον, ενώ η διάθεση του τομέα είναι υψηλότερη από την προηγούμενη πενταετία, έχει μεσολαβήσει μια απώλεια δυναμικής της τάξης του 1/3 από το μεταπανδημικό υψηλό (της τάξης του 62% του τομέα), ενδεχομένως υποδηλώνοντας ότι στις δύσκολες συνθήκες εκείνης της περιόδου αναζητήθηκαν λύσεις για μετάβαση σε ένα νέο πλαίσιο λειτουργίας. Στοιχείο λοιπόν αποτελεί η ταχεία πραγμάτωση της εν λόγω τάσης ώστε να μην υπάρξουν περατέρω απώλειες δυναμικής.
- Δεύτερον, παρατηρείται μια έντονη διστακτικότητα ως προς την πρακτική υλοποίηση αυτής της τάσης, καθώς οι επιχειρήσεις που τελικά προχώρησαν σε κάποια συνεργασία την τελευταία πενταετία ήταν της τάξης του 10% των ΜμΕ, δηλαδή μόλις το ¼ αυτών με θετική διάθεση.

Αξίζει να σημειωθεί ότι το μέγεθος της επιχείρησης δε φαίνεται να επηρεάζει ουσιαστικά τη σχέση των επιχειρήσεων με τις συνεργασίες είτε αυτή αφορά τη γενική διάθεση (43% των πολύ μικρών δηλώνουν θετικές έναντι 40% των μεσαίων), είτε τη σύναψη κάποιας συμφωνίας (11% των πολύ μικρών έναντι 10% των μεσαίων). Αντίστοιχα, παρόμοιες ήταν οι απαντήσεις μεταξύ περιοχών (αστικά κέντρα έναντι περιφέρειας) και κλάδων δραστηριότητας, συνεπώς η ανάγκη για διαφύλαξη και ενίσχυση της διάθεσης και υλοποίησης συνεργασιών εκτείνεται σε όλο το εύρος του επιχειρηματικού τομέα.

Πηγές: Έρευνα Συγκυρίας ΕΤΕ

Στόχοι και μορφές συνεργασίας

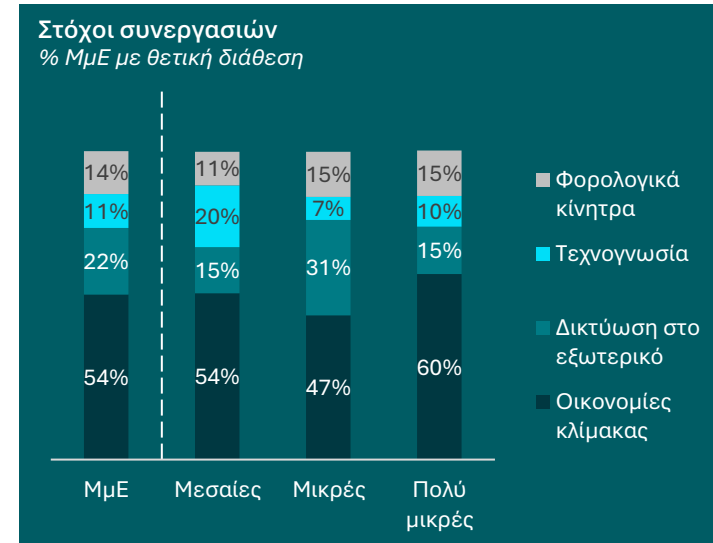
Στρατηγικού χαρακτήρα κίνητρα υποκινούν την πλειοψηφία των επιχειρήσεων να συνεργαστούν

Εμβαθύνοντας στις επιδιώξεις των επιχειρήσεων που είναι θετικές σε συνεργασίες (40% του συνόλου), η πλειοψηφία αυτών εμφανίζεται συνειδητοποιημένη ως προς τα πλεονεκτήματα του αυξημένου μεγέθους επιχείρησης. Συγκεκριμένα, ως βασικός στόχος προβάλλεται η επίτευξη οικονομιών κλίμακας (π.χ. για μείωση λειτουργικού κόστους ή για άντληση κεφαλαίων). Ακολουθούν πιο εξειδικευμένοι στόχοι ανταγωνιστικότητας όπως η δικτύωση στο εξωτερικό (22% του τομέα) και η απόκτηση τεχνογνωσίας (11% του τομέα, φθάνοντας το 20% σε μεσαίες επιχειρήσεις), ενώ μόλις το 14% του τομέα υποκινείται από μη-στρατηγικούς στόχους (κυρίως φορολογικές ελαφρύνσεις).

Αξίζει να σημειωθεί ότι σε περιφερειακό επίπεδο, οι επιχειρήσεις της Θεσσαλονίκης εκφράζουν υψηλότερη ανάγκη (συγκριτικά με άλλες περιοχές) σε εξωστρέφεια και τεχνογνωσία ως κίνητρα συνεργασίας (35% και 17% του τομέα αντίστοιχα), πιθανόν αντικατοπτρίζοντας τον αυξανόμενο ρόλο της πόλης ως περιφερειακό hub.

Όσον αφορά τις προτιμώμενες μορφές συνεργασίας, αυτές εν μέρει συνδέονται με την προθυμία των ιδιοκτητών επιχειρήσεων να παραχωρήσουν πλήρη ή μερικό έλεγχο των επιχειρήσεών τους. Βάσει της έρευνάς μας, το 22% των θετικών προς τις συνεργασίες ΜμΕ είναι διατεθειμένο σε μεγαλύτερο βαθμό να παραχωρήσει ακόμα και πλειοψηφικό μερίδιο ελέγχου, προκρίνοντας ανεπιφύλακτα μορφές συνεργασίας όπως εξαγορές, συγχωνεύσεις ή ένταξη σε αλυσίδα (με υψηλότερη ένταση στην Αθήνα όπου το ποσοστό ξεπερνά το 30%). Στον αντίποδα, 76% του τομέα είναι πρόθυμο να συνεργαστεί παραχωρώντας όμως μόνο μειοψηφικό μερίδιο επί της επιχείρησης του (π.χ. συνεργασία με στρατηγικό επενδυτή). Τέλος, ένα μικρό ποσοστό της τάξης του 2% των ΜμΕ δίνει προτεραιότητα σε συνεργασίες που επιτρέπουν διατήρηση πλήρους αυτοτέλειας (π.χ. συμμετοχή σε cluster).

* Πλειοψηφία: ΜμΕ που επιθυμούν ανεπιφύλακτα συμμετοχή σε συγχώνευση, εξαγορά ή αλυσίδα.
 Μειοψηφία: ΜμΕ που επιθυμούν συμμετοχή σε συνεργασίες υπό προϋποθέσεις
 Αυτοτέλεια: ΜμΕ που επιθυμούν αποκλειστικά συνεργασίες χωρίς τη δημιουργία νέου σχήματος (πχ clusters)

Πηγές: Έρευνα Συγκυρίας ΕΤΕ

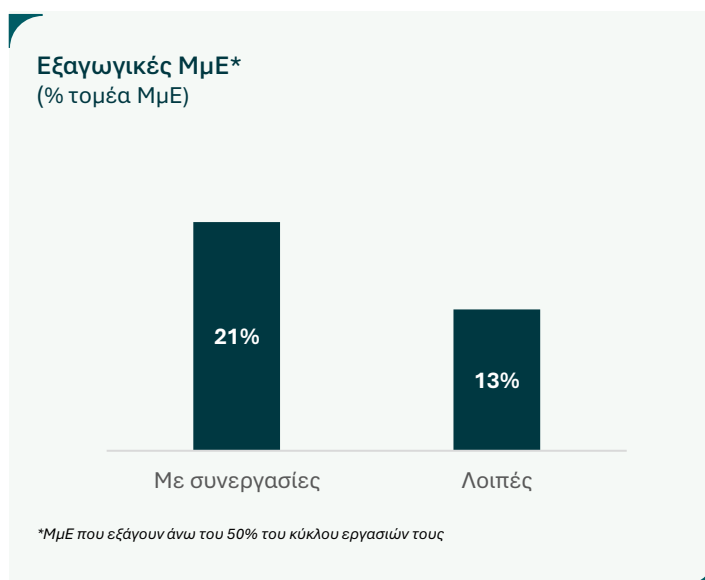
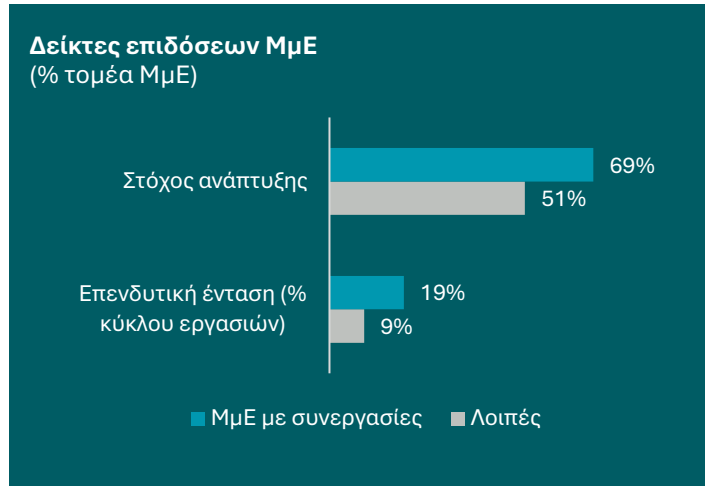
Σχέση συνεργασίας με άλλες παραμέτρους αναπτυξιακής δυναμικής

Οι ΜμΕ που συνεργάζονται ανήκουν στο πιο ανταγωνιστικό κομμάτι του τομέα σε όρους επενδυτικής διάθεσης και εξωστρέφειας

Εστιάζοντας παραπάνω στις ΜμΕ που προχώρησαν σε συνεργασία κατά την τελευταία πενταετία (10% του συνόλου), διαπιστώνουμε ότι αυτές ξεχωρίζουν ως συνολικά το πιο δυναμικό κομμάτι του τομέα.

Βάσει των αποτελεσμάτων της ερευνάς μας, έχουν συγκριτικά καλύτερες προσδοκίες ζήτησης, με το σχετικό δείκτη εμπιστοσύνης να φθάνει τις 28 μονάδες (έναντι 15 για τις λοιπές ΜμΕ). Παράλληλα, ακολουθούν σε υψηλότερο βαθμό στρατηγικές ανάπτυξης - με 69% του τομέα να έχει ενεργά επενδυτικά σχέδια (έναντι 51% για τις λοιπές ΜμΕ) και μάλιστα με υψηλότερη επενδυτική ένταση (επενδύουν 19% του κύκλου εργασιών κατά μέσο όρο, έναντι 9% για τις λοιπές ΜμΕ).

Παράλληλα, η ανάπτυξη κουλτούρας συνεργασιών φαίνεται να συνδέεται με υψηλότερη ανταγωνιστικότητα στο εξωτερικό. Ενδεικτικά, οι επιχειρήσεις που έχουν προχωρήσει σε συνεργασία είναι περισσότερο πιθανό να πραγματοποιούν άνω του 1/2 του κύκλου εργασιών τους στο εξωτερικό (21% του τομέα έναντι 13% για λοιπές ΜμΕ).

Σχέση συνεργασίας με καινοτομία

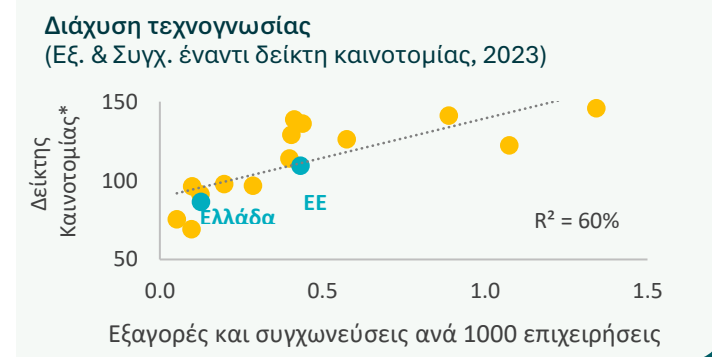
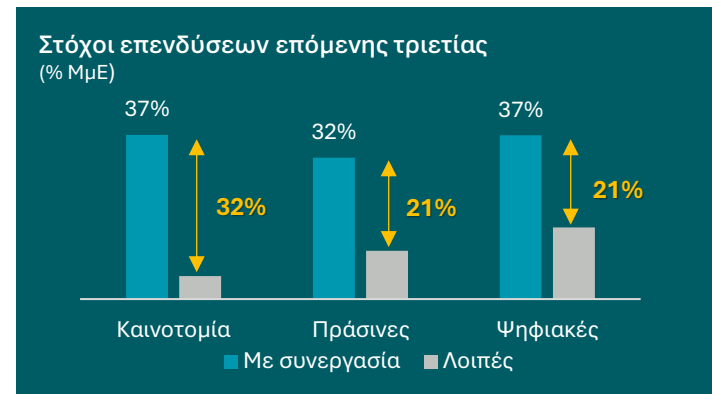
Καταλυτικό ρόλο έχει η συνεργασία στην ανάπτυξη καινοτομίας και στην πορεία μετάβασης στη νέα οικονομία

Ωστόσο, από όλες τις αναπτυξιακές παραμέτρους, τη στενότερη σχέση η συνεργασία φαίνεται να την έχει με την καινοτομία και τις τεχνολογίες αιχμής. Ειδικότερα, οι ΜμΕ με συνεργασία επιδιώκουν σε μεγαλύτερο βαθμό ψηφιακές και πράσινες επενδύσεις (με απόκλιση της τάξης των 20 ποσοστιαίων μονάδων έναντι λοιπών ΜμΕ), ενώ ακόμα υψηλότερη απόκλιση (της τάξης των 30 ποσοστιαίων μονάδων) εντοπίζεται σε επενδύσεις καινοτομίας.

Εστιάζοντας στη «συνύπαρξη» συνεργασίας και καινοτομίας, αυτή πιθανώς τροφοδοτείται από τη ανάγκη έρευνας και τεχνογνωσίας για νέες εξελίξεις και μεθόδους παραγωγής που δύσκολα μπορεί να κατακτηθεί αυτόνομα από μικρότερες επιχειρήσεις. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι βάσει της έρευνας πεδίου, οι ΜμΕ που έχουν προχωρήσει σε συνεργασία την τελευταία πενταετία θεωρούν την έρευνα και ανάπτυξη ως βασική πηγή ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος σε ποσοστό 65% (έναντι 28% για λοιπές ΜμΕ που εστιάζουν ισοδύναμα σε πάγια και προσωπικό). Σημειώνεται ότι το 1/3 των ΜμΕ με κάποια συνεργασία ήρθε σε επαφή με επιχειρήσεις του εξωτερικού, με τα άνω οφέλη τεχνογνωσίας να είναι πιθανώς πολλαπλάσια.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η στενή σχέση συνεργασίας-καινοτομίας είναι επίσης εμφανής σε ευρωπαϊκά δεδομένα. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις μας, ο αριθμός συγχωνεύσεων και εξαγορών (προσαρμοσμένος για συνολικό αριθμό επιχειρήσεων ανά χώρα) παρουσιάζει συσχέτιση της τάξης του 60% με τις επιδόσεις των χωρών στο Δείκτη Καινοτομίας* της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

*Ο δείκτης καινοτομίας (Summary Innovation Index) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αποτελεί δείκτη μέτρησης του καινοτομικού περιβάλλοντος, προσπάθειας και αποτελέσματος ανά χώρα.

Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έρευνα Συγκυρίας ΕΤΕ, Εκτιμήσεις ΕΤΕ

Προϋποθέσεις προσέλκυσης νέων «παικτών» σε συνεργασίες

Ευνοϊκή είναι η συγκυρία για μεταρρυθμίσεις που στοχεύουν στη δημιουργία θεσμικού πλέγματος ενίσχυσης του αναπτυξιακού επιχειρείν

Κοιτάζοντας μπροστά, το στοίχημα έγκειται (i) στην ενεργοποίηση των θετικών σε συνεργασία να κάνουν το βήμα (καθώς μόλις 10% έχει προχωρήσει σε συνεργασίες, ενώ 40% δηλώνουν θετικοί) και (ii) στην ενθάρρυνση των δυνητικά θετικών (36% του τομέα) να πειστούν για τα οφέλη των συνεργασιών.

Προς αυτή την κατεύθυνση, η ανάλυσή μας προσφέρει ενθαρρυντικά ευρήματα, καθώς το 58% των δυνητικά θετικών ΜμΕ κρίνει απαραίτητες μεταρρυθμίσεις είτε φορολογικής είτε θεσμικής φύσεως (33% και 25% του τομέα αντίστοιχα) προκειμένου να προχωρήσει σε κάποια συνεργασία. Συνεπώς, η πλειοψηφία του τομέα είναι δεκτική στις σχετικές παρεμβάσεις που προωθούνται (π.χ. διεύρυνση φορολογικών κινήτρων, ρύθμιση διακρατικών συνεργασιών), με μόνο το 42% να εμφανίζει δομικό ζήτημα κουλτούρας (καθώς δηλώνει απρόθυμο να παραχωρήσει έστω μερικό έλεγχο της επιχείρησης).

Δεδομένου ότι τόσο η διάθεση των επιχειρήσεων όσο και η τρέχουσα μεταρρυθμιστική προσπάθεια λειτουργούν ενισχυτικά για μια σταδιακή μεταστροφή προς αύξηση των συνεργασιών, η μετουσίωση αυτών σε πράξη έχει ένα ακόμα βασικό προαπαιτούμενο: τη χρηματοοικονομική εκπαίδευση των ΜμΕ κυρίως στους άξονες:

- Της λογιστικής διαφάνειας, για να διευκολυνθεί η αποτίμηση των επιχειρήσεων και να καλλιεργηθεί κλίμα εμπιστοσύνης (σημειώνουμε ότι ευεργετικά σε αυτό θα λειτουργούσε η περαιτέρω ανάπτυξη της εναλλακτικής αγοράς του Χρηματιστηρίου Αθηνών).
- Της επιχειρηματικής κουλτούρας που θα ενισχύσει την αναζήτηση ευκαιριών (όπως η ενημέρωση για τα οφέλη συνεργασίας και το εύρος των εναλλακτικών π.χ. clusters).

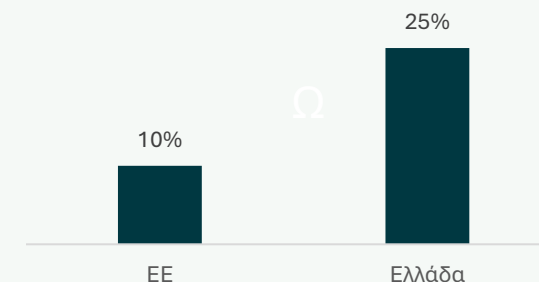
Συνεπώς, η επιτυχία του εγχειρήματος ενίσχυσης των συνεργασιών ουσιαστικά προϋποθέτει την ύπαρξη ευρύτερου μεταρρυθμιστικού προγράμματος. Ακόμα και σε αυτό τον πιο φιλόδοξο στόχο, η τρέχουσα συγκυρία είναι θετική, καθώς το ¼ των μεταρρυθμίσεων του Ταμείου Ανάκαμψης αφορά τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος (έναντι 10% στην ΕΕ). Στο σημείο αυτό σημειώνουμε ότι η ευρύτερη αυτή αναβάθμιση παράλληλα ενισχύει την καινοτομία και την εξωστρέφεια – πτυχές με υψηλές συνέργειες με τη συνεργασία – βάζοντας έτσι τα θεμέλια για να ξεκινήσει ένας ενάρετος κύκλος ανάπτυξης για τις ελληνικές ΜμΕ.

Προϋποθέσεις μεταστροφής ΜμΕ προς συνεργασία % δυνητικά θετικών ΜμΕ

58% ζητά μεταρρυθμίσεις

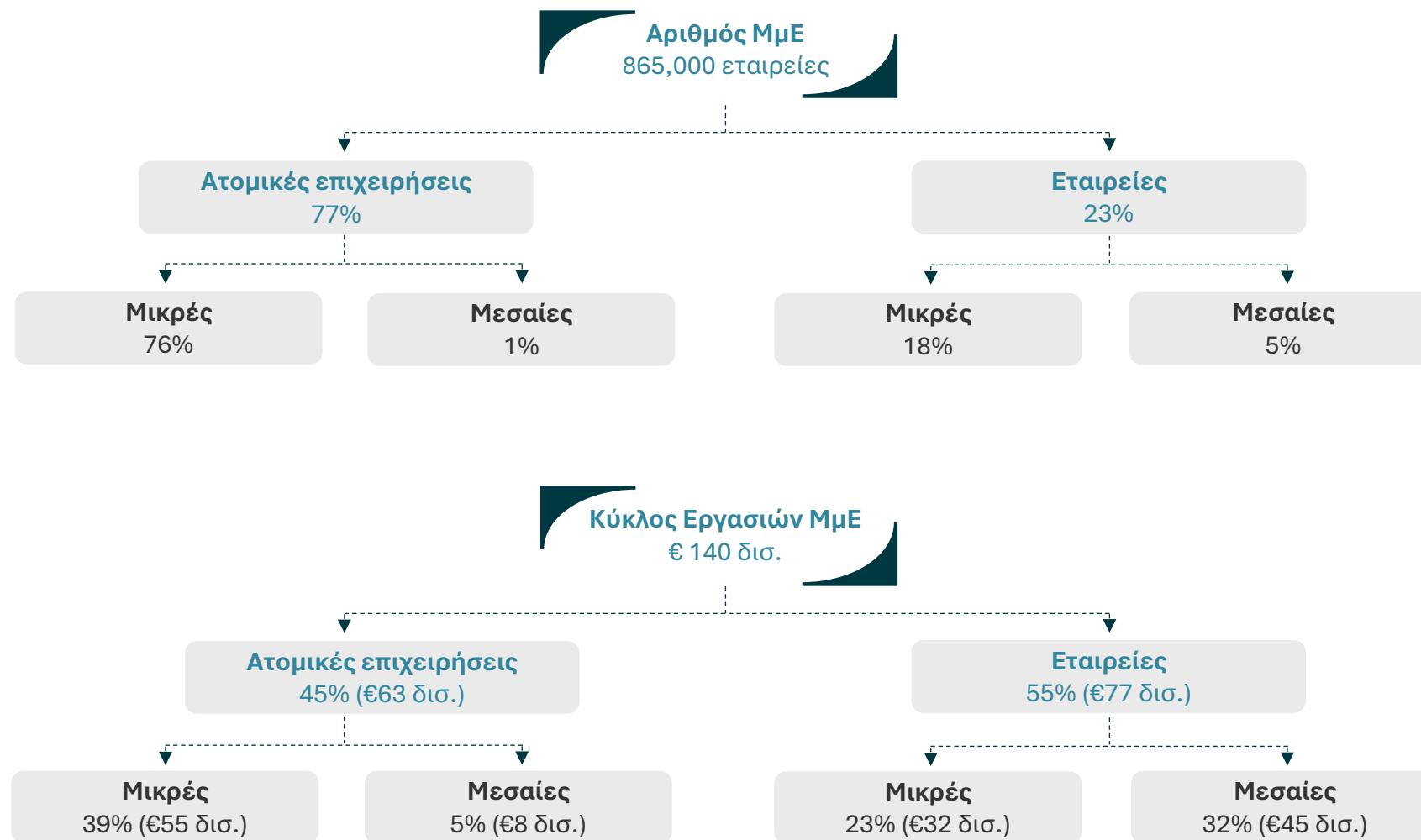

Δράσεις βελτίωσης επιχειρηματικού περιβάλλοντος στο Ταμείο Ανάκαμψης (% συνόλου μεταρρυθμίσεων του Ταμείου Ανάκαμψης)

Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έρευνα Συγκυρίας ΕΤΕ, Εκτιμήσεις ΕΤΕ

Χαρτογράφηση του τομέα των ΜμΕ στην Ελλάδα

➤ Οι σχεδόν 870,000 ΜμΕ στην Ελλάδα συνεισφέρουν ετησίως κύκλο εργασιών της τάξης των €140 δισ.

➤ Τα 4/5 των ΜμΕ αντιστοιχούν σε ατομικές επιχειρήσεις, οι οποίες καλύπτουν αντίστοιχο μερίδιο στο σύνολο του εγχώριου εταιρικού τομέα (έναντι μόλις 1/2 του εταιρικού τομέα στην Ευρώπη).

➤ Αν και σε αριθμό υπερτερούν οι ατομικές επιχειρήσεις, το μεγαλύτερο μερίδιο του κύκλου εργασιών (της τάξης του 60%) παράγεται από εταιρείες διάφορων νομικών μορφών (ΑΕ, ΟΕ, ΕΕ, ΕΠΕ κτλ.).

➤ Για τους σκοπούς της ανάλυσης ορίζονται: **μικρές** οι επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών χαμηλότερο του €1 εκατ. και **μεσαίες** οι επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών μεταξύ €1 εκατ. και €10 εκατ..

➤ Στην άνω χαρτογράφηση τα χαρακτηριστικά κάθε κατηγορίας προσεγγίστηκαν βάσει κατηγοριοποίησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που διακρίνει τις επιχειρήσεις βάσει αριθμού εργαζομένων (**μικρές**: έως 10 εργαζόμενοι και **μεσαίες**: 10-50 εργαζόμενοι).

Πηγές: : Ευρωπαϊκή επιτροπή (SBA Factsheet 2019), Eurostat, ΕΛ.ΣΤΑΤ. (Διαρθρωτική Έρευνα Επιχειρήσεων 2018), Εκτιμήσεις ΕΤΕ

Περιγραφή Δείγματος

Κατανομή αριθμού εταιρειών δείγματος ^{[1][2]}					
Κύκλος εργασιών (εκ. €)	Βιομηχανία	Εμπόριο	Υπηρεσίες	Κατασκευές	Σύνολο
(0 – 0,1]	39	42	41	11	133
(0,1 – 0,5]	43	40	41	9	133
(0,5 – 1]	16	23	28	12	79
(1 – 2,5]	29	25	22	9	85
(2,5 – 5]	26	27	22	7	82
(5 – 10]	30	27	21	10	88
Σύνολο	183	184	175	58	600

[1] Ανάλογα με τη διαθεσιμότητα των στοιχείων υπάρχει πιθανότητα αποκλίσεων της τάξης του 10%

[2] Αφορά το σταθερό δείγμα για την κατασκευή των διαχρονικών δεικτών

Σύνθεση εταιρικού τομέα ΜμΕ ^[3]					
Κύκλος εργασιών (εκ. €)	Βιομηχανία	Εμπόριο	Υπηρεσίες	Κατασκευές	Σύνολο
(0 – 0,1]	7%	7%	7%	2%	22%
(0,1 – 0,5]	7%	7%	7%	2%	22%
(0,5 – 1]	4%	4%	4%	2%	14%
(1 – 2,5]	3%	4%	4%	1%	13%
(2,5 – 5]	3%	4%	5%	1%	14%
(5 – 10]	4%	5%	5%	1%	14%
Σύνολο	28%	31%	32%	9%	100%

[3] Βάσει κύκλου εργασιών, σταθμισμένος μέσος όρος τελευταίας δεκαετίας

- Η ανάλυση αφορά δείγμα επιχειρήσεων με κύκλο εργασιών έως €10 εκατ., τις οποίες για τους σκοπούς της ανάλυσης ορίζουμε ως μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ).
- Η επιλογή των εταιρειών έγινε μέσω διαστρωματικής δειγματοληψίας (stratified sampling method), κατά τα πρότυπα αντίστοιχων ερευνών που πραγματοποιούνται από διεθνείς οργανισμούς. Ειδικότερα, επιλέχθηκαν συνολικά 600 εταιρείες για το σταθερό δείγμα, με τρόπο τέτοιο ώστε να κατανέμονται ομοιόμορφα βάσει δύο βασικών παραγόντων: την τάξη του κύκλου εργασιών (6 τάξεις μεγέθους) και τον κλάδο δραστηριοποίησης (Βιομηχανία, Εμπόριο, Υπηρεσίες, Κατασκευές).
- Προκειμένου να προκύψουν συμπεράσματα αντιπροσωπευτικά του εταιρικού τομέα ΜμΕ, πραγματοποιήθηκε στάθμιση των απαντήσεων ανάλογα με τη συμμετοχή της κάθε υποκατηγορίας στο συνολικό κύκλο εργασιών του τομέα. Με αυτόν τον τρόπο προέκυψαν συμπεράσματα (i) ανά μέγεθος, (ii) ανά κλάδο και (iii) συνολικά για τον εταιρικό τομέα ΜμΕ. Βάσει της μεθοδολογίας, οι διακρίσεις που γίνονται κατά την ανάλυση που ακολουθεί αναφέρονται κατά κανόνα σε μερίδια βάσει συνεισφοράς στον κύκλο εργασιών και όχι βάσει αριθμού εταιρειών.

Πηγές: Μητρώο επιχειρήσεων ΕΛ.Στατ. (2020), ICAP, Eurostat, Εκτιμήσεις ETE

Ταυτότητα δειγματοληπτικής έρευνας

- Εταιρία: KANTAR
- Μεθοδολογία: Ποσοτική έρευνα, με τη μορφή τηλεφωνικών συνεντεύξεων (Computer Aided Telephone Interviewing- C.A.T.I.), με χρήση δομημένου ερωτηματολογίου 20 λεπτών.
- Δείγμα: Συνολικά διεξήχθησαν 800 συνεντεύξεις :
 - 448 επιχειρήσεις με τζίρο μέχρι 1εκ. ευρώ (ελεύθεροι επαγγελματίες, ατομικές επιχειρήσεις, ΟΕ, ΕΕ, ΕΠΕ, ΑΕ)
 - 352 επιχειρήσεις με τζίρο από 1 – 10εκ. ευρώ (ΟΕ, ΕΕ, ΑΕ, ΕΠΕ)
- Γεωγραφική κάλυψη:
 - Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Ηράκλειο, Ιωάννινα, Καβάλα, Λάρισα, Πάτρα, Αλεξανδρούπολη, Καλαμάτα
- Δειγματοληψία: Πολυσταδιακή, στρωματοποιημένη, μη αναλογική δειγματοληψία ως προς κλάδο, τάξη μεγέθους τζίρου & περιοχή σε κάθε ένα από τα δύο υπο-δείγματα. Quotas ως προς το μέγεθος του τζίρου για το booster δείγμα.
- Στατιστικό σφάλμα: στο σύνολο κάθε υπό-δείματος των 200 επιχειρήσεων το μέγιστο στατιστικό σφάλμα είναι +/- 4,15% σε επίπεδο εμπιστοσύνης 95%.
- Περίοδος διεξαγωγής: 5/4/2022-13/5/2022 & 25/10/2023 – 28/11/2023
- Διεξαγωγή: Η έρευνα διεξήχθη σύμφωνα με τους κώδικες δεοντολογίας της ESOMAR και του ΣΕΔΕΑ και τις προδιαγραφές ποιοτικού ελέγχου που ορίζονται από τον ΠΕΣΣ (Ποιοτικός Έλεγχος Συλλογής Στοιχείων). Για την διεξαγωγή της έρευνας πεδίου εργάστηκαν 39 ερευνητές και 2 επιθεωρητές, με εμπειρία και εξειδίκευση σε έρευνες επιχειρήσεων.

Αποποίηση ευθύνης

Η παρούσα έκθεση καταρτίστηκε από τη Διεύθυνση Οικονομικής Ανάλυσης της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία εποπτεύεται από την Τράπεζα της Ελλάδος και την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, και προορίζεται αποκλειστικά ως απλή αναφορά για την ενημέρωση εμπειρών και ειδικευμένων επενδυτών, οι οποίοι αναμένεται και θεωρούνται απολύτως ικανοί να λαμβάνουν επενδυτικές αποφάσεις χωρίς να βασίζονται στο περιεχόμενο της έκθεσης, δηλαδή μόνον εφόσον πραγματοποιήσουν ίδια ανεξάρτητη έρευνα σε πηγές της επιλογής τους. Η παρούσα έκθεση δεν συνιστά επενδυτική έρευνα ούτε σύσταση για έρευνα, και ως τέτοια δεν καταρτίστηκε βάσει νομικών απαιτήσεων με σκοπό τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας της επενδυτικής έρευνας. Οι πληροφορίες που περιέχονται στην παρούσα έκθεση δεν συνιστούν παροχή επενδυτικών συμβουλών και σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν ή να θεωρηθούν σαν πρόταση ή προτροπή για αγορές ή πωλήσεις ή προώθηση προσφοράς ή προτροπής για αγορές ή πωλήσεις ή για συμμετοχή σε σύμβαση αναφορικά με κάθε χρεόγραφο, προϊόν, υπηρεσία ή επένδυση. Οι πληροφορίες ή οι απόψεις που περιέχονται στην παρούσα έκθεση δεν επαρκούν για να στηρίξουν μια επενδυτική απόφαση – και δεν συνιστούν δήλωση ή εγγύηση όσον αφορά τις μελλοντικές επιδόσεις οποιουδήποτε χρηματοπιστωτικού μέσου, πίστωσης, συναλλαγματικής ισοτιμίας ή άλλου μέτρου της αγοράς ή της οικονομίας. Οι επιδόσεις που έχουν σημειωθεί στο παρελθόν δεν αποτελούν αξιόπιστη ένδειξη μελλοντικών επιδόσεων. Δηλώνεται δεόντως ότι τα επενδυτικά προϊόντα ενέχουν επενδυτικούς κινδύνους, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται ο κίνδυνος απώλειας μέρους ή του συνόλου του επενδύμενου κεφαλαίου. Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος και/ή τα συνδεδεμένα με αυτήν πρόσωπα δεν φέρουν καμία απολύτως ευθύνη για τυχόν συνέπειες (συμπεριλαμβανομένης, ενδεικτικά, της άμεσης, έμμεσης ή επακόλουθης ζημίας, της απώλειας κέρδους, και άλλων απωλειών) που προκύπτουν από τυχόν εξάρτηση ή χρήση της παρούσας έκθεσης, και δεν αναλαμβάνουν καμία νομική υποχρέωση έναντι επενδυτή που θα λάβει άμεσα ή έμμεσα την παρούσα έκθεση. Η τελική επενδυτική απόφαση πρέπει να λαμβάνεται από τον επενδυτή, και την ευθύνη για την επένδυση πρέπει να αναλάβει ο επενδυτής. Όποια στοιχεία έχουν χρησιμοποιηθεί στην παρούσα έκθεση, έχουν ληφθεί από πηγές που θεωρούνται αξιόπιστες, αλλά δεν έχουν επαληθευτεί από ανεξάρτητο φορέα. Λόγω της πιθανότητας λάθους εκ μέρους αυτών των πηγών, η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος δεν εγγυάται για την ακρίβεια, τον επίκαιρο χαρακτήρα ή τη χρησιμότητα οποιασδήποτε πληροφορίας. Οι πληροφορίες και οι απόψεις που περιέχονται στην παρούσα έκθεση υπόκεινται σε μεταβολές χωρίς προειδοποίηση, και δεν υφίσταται υποχρέωση επικαιροποίησης των πληροφοριών και των απόψεων που περιέχονται στην παρούσα έκθεση. Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, οι συνδεδεμένες με αυτήν εταιρείες, οι εκπρόσωποί της, τα στελέχη της και/ή το προσωπικό της ή άλλα πρόσωπα που σχετίζονται με αυτήν, δεν αναλαμβάνουν καμία ευθύνη ή υποχρέωση σε σχέση με την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιέχονται στην παρούσα έκθεση, ή για οποιαδήποτε ζημία, εν γένει, που απορρέει από τυχόν χρήση της παρούσας έκθεσης, συμπεριλαμβανομένων των επενδυτικών αποφάσεων που βασίστηκαν στην παρούσα έκθεση. Η παρούσα έκθεση δεν υποτίθεται ότι περιέχει όλες τις πληροφορίες που μπορεί να χρειάζεται ένας υποψήφιος επενδυτής. Οι αποδέκτες της παρούσας έκθεσης θα πρέπει να αξιολογούν σε ανεξάρτητη βάση τις ειδικές πληροφορίες και απόψεις που περιέχονται σε αυτήν, και να ζητούν τις συμβουλές των επαγγελματιών και οικονομικών συμβούλων της επιλογής τους σε σχέση με οποιοδήποτε επενδυτικό, οικονομικό, νομικό, επιχειρηματικό, φορολογικό, λογιστικό ή κανονιστικό ζήτημα, πριν προβούν σε οποιαδήποτε επένδυση ή πριν πραγματοποιήσουν οποιαδήποτε συναλλαγή σχετικά με πληροφορίες και απόψεις που πραγματεύεται η παρούσα έκθεση.

Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. συνέταξε και δημοσίευσε την παρούσα έκθεση απολύτως ανεξάρτητα από οποιαδήποτε συνδεδεμένη με αυτήν εταιρεία και, ως εκ τούτου, όλες οι δεσμεύσεις, απόψεις, προβλέψεις, αξιολογήσεις ή ενδεικτικές τιμές που διατυπώνονται στις εν λόγω εκθέσεις μπορεί να διαφέρουν ουσιαστικά από τυχόν παρόμοιες εκθέσεις οι οποίες εκδίδονται από συνδεδεμένες εταιρείες, και μπορεί να βασίζονται σε διαφορετικές πηγές και μεθοδολογίες. Η παρούσα έκθεση δεν απευθύνεται σε, ούτε προορίζεται για, διανομή προς χρήση από πρόσωπα ή οντότητες που είναι πολίτες ή κάτοικοι ή έχουν έδρα σε οποιαδήποτε τοποθεσία, κράτος, χώρα ή άλλη δικαιοδοσία στην οποία η εν λόγω διανομή, δημοσίευση, διάθεση ή χρήση αντίκειται προς τους σχετικούς νόμους, κανονισμούς ή κανόνες. Η παρούσα έκθεση προστατεύεται από τους νόμους περί πνευματικής ιδιοκτησίας και δεν επιτρέπεται η τροποποίηση, αναπαραγωγή ή αναδημοσίευση ή μεταβίβασή της, είτε άμεσα είτε έμμεσα, σε οποιοδήποτε τρίτο μέρος, εν όλω ή εν μέρει, χωρίς προηγούμενη γραπτή συγκατάθεση της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος. Όλες οι απόψεις που διατυπώνονται στην παρούσα έκθεση εκφράζουν με ακρίβεια τις προσωπικές απόψεις του συντάκτη αποκλειστικά, όσον αφορά καθένα και όλα τα θέματα που καλύπτονται. Περαιτέρω, βεβαιώνεται ότι κανένα μέρος της αποζημίωσης του συντάκτη της έκθεσης δεν είχε, ούτε έχει, ούτε θα έχει άμεση ή έμμεση σχέση με τις συγκεκριμένες θέσεις ή τις απόψεις που διατυπώνονται στην παρούσα έκθεση.

Μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Σεπτέμβριος 2024

Βουμβάκη Τζέση

Deputy Chief Economist

(+30) 210 334 1549

e-mail: fvoumv@nbg.gr

Κουτούζου Αθανασία

Head of Entrepreneurship & Business Analysis

(+30) 210 334 1528

e-mail: koutouzou.ath@nbg.gr

Κρόμπας Ιωάννης

Economist

(+30) 210 334 1207

e-mail: krompas.ioannis@nbg.gr

Τζιοβάρια Αφροδίτη

Economist

(+30) 210 334 1458

e-mail: tziovara.afroditi@nbg.gr